

De vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat heeft een aantal vragen en opmerkingen aan de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat voorgelegd over de Geannoteerde agenda formele Telecomraad 4 juni (documentnummer 2021Z08717); het Verslag informele Telecomraad 7 december (Kamerstuk 21 501-31, nr. 598); het Fiche Verordening Data Governance Act (Kamerstuk 22 112, nr. 3016); het Fiche Herschikking Verordening Roaming (Kamerstuk 22 112, nr. 3071) en het Fiche Mededeling Digitaal kompas 2030 (Kamerstuk 22 112, nr. 3096).

De fungerend voorzitter van de commissie,
Azarkan

De adjunct-griffier van de commissie,
Yaqut

Inhoudsopgave

- I **Vragen en opmerkingen vanuit de fracties**
- II **Antwoord / Reactie van de Staatssecretaris**

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de voorliggende stukken. Deze leden hebben nog enkele vragen en opmerkingen.

Data Governance Act (DGA)

De leden van de VVD-fractie lezen het volgende in het verslag Telecomraad 7 december 2020: «Lidstaten reageerden positief op de mogelijkheden en potentie van de DGA voor meer en verantwoord datadelen in Europa. Een aantal lidstaten, waaronder Nederland, wees op het belang van vertrouwen en grip op data voor bedrijven en burgers, en benadrukte dat datadelen bij voorkeur op vrijwillige basis gebeurt. Verder heeft Nederland onderstreept dat data verantwoord kan worden hergebruikt binnen en tussen sectoren. Daarom is brede interoperabiliteit in het ontwikkelen van datadeeloplossingen belangrijk om innovatie te stimuleren. Naast het belang van interoperabiliteit, brachten andere lidstaten ook het belang van standaardisering en aansluiting bij de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) naar voren.» Deze leden zijn verheugd te lezen dat het kabinet scherp blijft op handhaving van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de menselijke maat in de dataeconomie. Hierover hebben zij nog de volgende vragen: is de Staatssecretaris het eens dat het van belang is dat mensen meer inzicht krijgen in welke partijen welke (persoonlijke) data bezitten? Kan de Staatssecretaris het belang van deze vorm van eigenaarschap en regie meenemen in de wens voor de menselijke maat in de dataeconomie? Zo ja, hoe wordt dit gerealiseerd? Zo nee, waarom? Werkt de Staatssecretaris aan een strategie om Nederlandse ondernemers van deze data-economie te laten profiteren op een manier die voldoet aan de AVG? Zo niet, is de Staatssecretaris van plan in de toekomst aan een desbetreffende strategie te werken?

Digitaal Kompas 2030

De leden van de VVD-fractie zijn verheugd te lezen dat het kabinet groot voorstander is van een infrastructuur waarbij door privacy-and-security-by-design beschikbaarheid en veiligheid van persoonlijke (gezondheids-)data geborgd wordt. Daarnaast onderschrijven deze leden dat cyberveiligheid als randvoorwaarde wordt gemist in deze mededeling. Zoals gesteld in het Fiche Mededeling Digitaal kompas 2030: «onder meer een expliciete verwijzing naar het Witboek AI12 en de EU-Cybersecuritystrategie zou goed zijn geweest.» Kan de Staatssecretaris toezeggen dat zij naar de Commissie overbrengt dat cyberveiligheid een belangrijke randvoorwaarde is voor Nederland en een expliciete verwijzing naar de Cybersecuritystrategie wenselijk is? Zo nee, waarom niet? In het Digitaal Kompas 2030 is daarnaast te lezen: «De Commissie stimuleert bedrijven om in te zetten op cloud- computingdiensten, *big data* of Artificial Intelligence en een hoog niveau van digitale intensiteit hebben. Daarom wil de Commissie steun bieden via onder meer financiering uit de *Digital Europe*- en Cohesieprogramma's voor onder meer het midden- en kleinbedrijf (mkb), start- en *scale ups*. Zij moeten via Digitale Innovatie Hubs optimaal kunnen profiteren van de interne markt.

Ook moet het aantal *unicorns* in de Europese Unie verdubbeld worden door verbeterde toegang tot financiering.»

De leden van de VVD-fractie constateren dat de genoemde doelstellingen goed aan lijken te sluiten op de in Nederland gaande economische ontwikkelingen. Kan de Staatssecretaris dit beeld bevestigen en kan zij toezeggen mogelijkheden voor deze financiering onder Nederlandse bedrijven bekend te maken? Zo nee, waarom?

De leden van de VVD-fractie lezen vervolgens: «Het kabinet mist in de mededeling de stuwende kracht van wetenschappelijk en toegepast onderzoek bij de ontwikkeling van supercomputers, kwantumcomputing en de rol die onderzoek heeft als voorloper op gebied van datadelen. Deze stuwende kracht bij de ontwikkeling van de nieuwste grensverleggende technologieën baant de weg voor vele innovaties ten bate van maatschappij en bedrijfsleven. Het kabinet onderschrijft het voornemen om haar eerste kwantumcomputer in 2030 in de EU te hebben.» Kan de Staatssecretaris delen over waar en hoe deze kwantumcomputer naar alle waarschijnlijkheid wordt gerealiseerd? Zo nee, waarom niet?

NIS 2

De leden van de VVD-fractie constateren dat Network and Information Systems (NIS 2) een verbreding van de scope ten opzichte van NIS regelt waardoor meer sectoren en dienstverleners hieronder vallen. Recente voorvallen in het nieuws omtrent ransomware-aanvallen bij het Hof van Twente en de Universiteit Maastricht laten het belang zien dat ook publieke lichamen cyberveilig zijn. Onderschrijft de Staatssecretaris dat het van belang is dat ook publieke lichamen binnen de scope van NIS 2 vallen, zoals nu wordt voorgesteld?

Europees kenniscentrum voor industrie, technologie en onderzoek op het gebied van cyberbeveiliging en het netwerk van nationale coördinatiecentra

De leden van de VVD-fractie zijn verheugd te lezen dat er een Europees kenniscentrum komt waar onder andere cyberbeveiliging een prominente rol zal spelen. Deze leden vragen hoe de nationale coördinatiecentra vormgegeven zullen worden. Kan de Staatssecretaris hier toelichting op geven?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor het schriftelijk overleg over de formele Telecomraad op 4 juni en alle onderliggende stukken. Deze leden merken op dat de behandeling van de Data Governance Act grote zorgvuldigheid vergt, ook in de Tweede Kamer. Derhalve zullen zij binnen de Kamercommissie een behandelvoorstel doen om het (BNC-fiche over) de Data Governance Act ook afzonderlijk van de geannoteerde agenda van de Telecomraad te behandelen. Deze leden beperken zich daarom in dit schriftelijk overleg tot enkele vragen die direct in relatie staan tot de formele Telecomraad van 4 juni.

De leden van de D66-fractie vragen wie Nederland zal vertegenwoordigen bij de Telecomraad op 4 juni 2021.

Data governance act (DGA)

De leden van de D66-fractie lezen in de geannoteerde agenda dat het Sloveens voorzitterschap in de tweede helft van 2021 streeft naar een Raadspositie, waarna de onderhandelingen met het Europees parlement gestart kunnen worden. Deze leden vragen de Staatssecretaris toe te lichten in hoeverre de aandachtspunten die het BNC-fiche schetst, in de voortgangsrapportage geadresseerd worden. Wat zijn de grootste obstakels tussen de lidstaten? Wat is de inzet van Nederland bij de behandeling van de voortgangsrapportage?

De leden van de D66-fractie hechten aan doelbinding als het gaat om het verzamelen van persoonsgegevens en maken zich zorgen over de verhouding van de voorgestelde DGA en de AVG. Hoe apprecieert de Staatssecretaris de opinie van de European Data Protection Supervisor en European Data Protection Board? Is de Staatssecretaris het eens dat als het persoonsgegevens betreft, of gemixte gegevens waarin niet-persoonlijke gegevens onlosmakelijk verbonden zijn met persoonlijke gegevens, de AVG altijd vóór de DGA van toepassing is? Is de Staatssecretaris het eens dat de DGA niet mag leiden tot een afbreuk van de AVG?

De leden van de D66-fractie vragen de Staatssecretaris toe te lichten wat de stand van zaken is van de voorstellen die de Europese Commissie heeft aangekondigd om sectorale dataruimte in te stellen op specifieke beleidsthema's. Deze leden vragen de Staatssecretaris ook toe te lichten hoe het kabinet vanuit dit perspectief onderzoeksdata beschouwt. Dient data, verworven door of voor onderzoek, naar beleidsthema's in ruimten verdeeld te worden of binnen een eigenstandige dataruime gedeeld te worden?

De leden van de D66-fractie vragen tot slot welke voorstellen de Staatssecretaris doet om het publieke belang bij data-altruïsme goed te borgen. Welke voorwaarden stelt de Staatssecretaris voor om de kwaliteit en betrouwbaarheid van organisaties gericht op data-altruïsme te borgen?

Richtlijn betreffende maatregelen voor een hoog gezamenlijk niveau van cyberbeveiliging in de Unie

De leden van de D66-fractie lezen in de geannoteerde agenda dat het Portugees voorzitterschap streeft naar het bereiken van een Raadspositie op de samenhang tussen de herziening van de netwerk- en informatieveiligheid (NIB)-richtlijn en sectorale wetgeving. Deze leden vragen de Staatssecretaris toe te lichten in hoeverre de kanttekeningen die Nederland plaatst, door andere lidstaten gedeeld wordt. Hoe groot acht de Staatssecretaris de kans dat de Raad overeenstemming bereikt over de samenhang tussen de herziening van de NIB-richtlijn en sectorale wetgeving?

Digitaal kompas 2030

De leden van de D66-fractie waarderen de ambitie van de Europese Commissie om de digitale soevereiniteit van de Europese Unie te versterken. Deze leden verwelkomen dat daarvoor concrete en tijdgebonden doelen zijn opgesteld. Zij vragen de Staatssecretaris toe te lichten op welke wijze de Commissie de te behalen doelen wil bereiken. Welke acties liggen bij de lidstaten en welke acties kunnen van de Commissie worden verwacht? Deze leden vragen tevens aan de Staatssecretaris of bekend is welk resultaat het Voorzitterschap voor ogen heeft bij het geplande beleidsdebat.

Europees kenniscentrum voor industrie, technologie en onderzoek op het gebied van cyberbeveiliging en het netwerk van nationale coördinatiecentra

De leden van de D66-fractie vragen tot slot of bekend is waar het Europees kenniscentrum voor industrie, technologie en onderzoek op het gebied van cyberbeveiliging gehuisvest gaat worden. Ziet de Staatssecretaris kansen om, in samenwerking met het Nederlandse wetenschapsveld en bedrijfsleven, het Europees kenniscentrum in Nederland te huisvesten?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de onderhavige stukken. Zij hebben daarover de volgende vragen en opmerkingen.

Geannoteerde agenda formele Telecomraad 4 juni

De leden van de CDA-fractie lezen dat er zal worden gesproken over de Data Governance Act (DGA). Kan de Staatssecretaris deze leden in herinnering brengen hoe uitvoering is gegeven aan de motie-Palland/Sjoerdsma over duidelijkheid over en de gevolgen van een verplichting tot datadeling (Kamerstuk 35 134, nr. 8) en de motie-Palland/Sjoerdsma over betrekken van de waarde van data bij het concentratietoezicht (Kamerstuk 35 134, nr. 9)? Wat is de toegevoegde waarde van het verschuiven van verplichtingen uit sectorspecifieke wet- en regelgeving naar de generieke *Richtlijn betreffende maatregelen voor een hoog gezamenlijk niveau van cyberbeveiliging in de Unie*. Is de Staatssecretaris bereid deze vraag tijdens de Telecomraad aan de orde te stellen en het antwoord nadien te delen?

De leden van de CDA-fractie constateren dat er een beleidsdebat zal plaatsvinden over het Digitaal kompas 2030. De Europese Commissie wil dat in 2030 «onder andere ten minste 80 procent van de volwassenen in de EU over minstens digitale basisvaardigheden beschikt, alle Europese huishoudens Gigabit-dekking en 5G in alle bewoonde gebieden hebben, ten minste 20 procent van de wereldproductie van semiconductors uit de EU moet komen, en dat de EU 20 miljoen ICT-specialisten heeft met een gelijke man-vrouwverhouding.» Welke bijdrage(n) levert Nederland op dit moment en kan Nederland in de toekomst leveren aan deze ambities?

Verslag informele Telecomraad 7 december

De leden van de CDA-fractie constateren dat de verklaring voor een Europees initiatief over processoren en halfgeleider technologieën Informatie mede door Nederland is ondertekend. Kan de Staatssecretaris toezeggen dat de Kamervragen *Het wereldwijde chiptekort en de noodzaak van een sterke, onafhankelijke Europese halfgeleiderindustrie* (documentnummer 2021Z08825) van de leden zo snel mogelijk beantwoord worden?

Fiche: Verordening Data Governance Act

De leden van de CDA-fractie lezen dat de Verordening Data Governance Act «vereist dat Lidstaten bevoegde autoriteiten aanwijzen om toe te zien of datatussenpersonen en data-altruïstische organisaties voldoen aan de voorwaarden gesteld in de verordening. Met name voor het toezicht op datatussenpersonen zal dit mogelijk relatief grote lasten voor de aan te wijzen bevoegde autoriteiten opleveren.» Welke autoriteiten in Nederland raakt dit? Wat is nodig om deze voldoende toe te rusten voor het noodzakelijke toezicht?

Fiche: Herschikking Verordening Roaming

De leden van de CDA-fractie lezen dat «er in Nederland verschillende alternatieve manieren beschikbaar zijn om het alarmnummer 112 te bereiken voor eindgebruikers met een beperking en er wordt gewerkt aan de introductie van nieuwe alternatieve kanalen». Kan de Staatssecretaris deze alternatieven schetsen? Met deze verordening wordt onder andere voorgesteld de (gratis) welkom-sms bij het passeren van de grens met een andere lidstaat van de Europese Unie uit te bereiden, bijvoorbeeld met informatie over de mogelijkheden om het alarmnummer 1-1-2 te bereiken. Deze leden zouden dit een goede ontwikkeling vinden en blijven hiervan graag op de hoogte. Dat de verordening ook kan leiden tot lagere bel- en internetkosten voor consumenten, juichen zij toe.

Fiche: Mededeling Digitaal kompas 2030

De leden van de CDA-fractie vinden het positief dat het kabinet adressen in de buitengebieden, die moeilijk te voorzien zijn van snel internet, als aandachtspunt benoemt. Zij zijn echter vooral benieuwd naar de mogelijke oplossingen voor dit vraagstuk, waaraan landelijk en in Europees verband gedacht wordt.

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de agenda voor de Telecomraad en hebben daar nog enkele vragen bij.

Data Governance Act

De leden van de GroenLinks-fractie juichen het toe, gezien het snel toenemende belang van data in onze, dat de Europese Commissie met de Data Governance Act werk maakt van het stellen van een kader voor datadelen. Net als het kabinet vinden deze leden dat er nog wel onduidelijkheden zijn rond dit voorstel, bijvoorbeeld met betrekking tot het begrip datadeeldiensten. Welke diensten zouden hier volgens de Staatssecretaris precies wel en niet onder moeten vallen? Zij lezen in het voorstel dat cloud-diensten hier bijvoorbeeld niet onder zouden vallen. Waarom niet? Deelt de Staatssecretaris ook het uitgangspunt dat datadeeldiensten niet alleen juridisch moeten zijn afgeschermd van andere diensten, maar dat zij de gedeelde data ook expliciet niet zelf mogen gebruiken voor of koppelen aan andere diensten, zoals data-analyse, het ontwikkelen van kunstmatige intelligentie of gepersonaliseerde advertenties? Staat dit, naar de mening van de Staatssecretaris, voldoende expliciet in het huidige voorstel?

De leden van de GroenLinks-fractie constateren een lastige paradox rond datadelen die naar hun mening nog niet duidelijk wordt geadresseerd in het voorstel. Aan de ene kant wordt er in de samenleving vandaag de dag al te veel data gedeeld, waardoor gevoelige gegevens op te veel verschillende plekken terecht komen. Daardoor wordt het datadomein ondoorzichtig en verliezen data-leveranciers, veelal burgers en consumenten, de grip op hun gegevens. In deze gevallen moet datadelen aan banden worden gelegd. Aan de andere kant accumuleren grote hoeveelheden data bij een klein aantal actoren, wat leidt tot machtsongelijkheid en oneerlijke concurrentie. De tech-reuzen en deelplatforms zijn daar een goed voorbeeld van, maar dit breidt zich via de *Internet of Things* uit naar steeds meer sectoren van de economie. Zo kunnen autobedrijven besluiten om de data van een auto niet zomaar te delen met elke automonteur waardoor de klant afhankelijk wordt van het autobedrijf zelf

voor reparaties. In hoeverre en op welke wijze maakt de Data Governance Act duidelijk onderscheid tussen typen data waarbij meer datadelen in het algemeen belang zou zijn en typen data waar minder datadelen juist in het algemeen belang is? Hoe verhoudt het uitgangspunt van het kabinet van vrijwillige datadeling zich hiertoe? Zijn er ook gevallen waar het vanuit het oogpunt van algemeen belang wenselijk kan zijn om datadeling te verplichten?

De leden van de GroenLinks-fractie constateren dat dit ook raakt aan de zorgen over de wijze waarop de Data Governance Act zich verhoudt tot de AVG. Deelt de Staatssecretaris de mening dat het kader voor datadelen in geen geval het recht op privacy en de AVG mag omzeilen? Hoe worden gemengde datasets behandeld onder de Data Governance Act? En hoe wordt bepaald of een dataset geanonimiseerd is? Hoe wordt hierbij omgegaan met mogelijke de-anonimisering van geanonimiseerde datasets door verschillende datasets met elkaar te combineren? Deze leden lezen dat het kabinet inzet op betere grip op gegevens voor gebruikers van digitale middelen. Op welke wijze werkt de Staatssecretaris aan de totstandkoming van die betere grip op gegevens? Op welke wijze draagt het voorstel voor de Data Governance Act hieraan bij, en zijn er ook risico's? Hoe worden die risico's gemitigeerd?

De leden van de GroenLinks fractie vragen ook naar de kosten die overheden in rekening kunnen brengen voor het beschikbaar stellen van datasets. Op welke wijze worden die kosten bepaald en deelt de Staatssecretaris het uitgangspunt dat data die zijn verkregen met publiek geld beschikbaar moeten zijn voor het algemeen belang tegen kostprijs?

De leden van de GroenLinks-fractie hebben ook nog een vraag over de internationale aspecten. Deze leden delen de genoemde uitgangspunten van wederkerigheid en een gelijkwaardig beschermingsniveau voor het exporteren van data, en dat protectionisme moet worden voorkomen. Aan de andere kant vragen zij of er aan de opslag van bepaalde gevoelige gegevens, bijvoorbeeld van de overheid, toch ook voorwaarden moeten worden gesteld op het gebied van datalokalisatie.

Digitaal Kompas 2030

De leden van de GroenLinks-fractie zijn blij met de publicatie van het Digitaal Kompas en de daarin opgenomen digitale ambities van de Europese Commissie. Zij hebben hier nog wel enige vragen bij. Ziet de Staatssecretaris een risico in een te hoog ambitieniveau dat ertoe zou kunnen leiden dat digitalisering zo snel gaat dat belangrijke waarborgen zoals goed toezicht op datagebruik en cybersecurity dusdanig achterop raken dat daar niet meer aan voldaan kan worden? Hoe kan dit risico worden tegengegaan? Deze leden delen de ambitie voor betere digitale publieke diensten, maar willen er tegelijkertijd voor waken dat de druk om dit snel te realiseren er niet toe leidt dat overheden zich min of meer gedwongen zien om voor de makkelijkste en goedkoopste optie op de korte termijn te gaan, bijvoorbeeld door Big Tech bedrijven te contracteren om online publieke dienstverlening vorm te geven. Deelt de Staatssecretaris deze zorg? Is zij bereid om dit uitgangspunt mee te geven aan de telecomraad?

De leden van de GroenLinks-fractie zijn blij met de Europese ambities op het terrein van micro-elektronica in het kader van digitale soevereiniteit. Zij lezen in het BNC-Fiche dat het kabinet twijfels heeft bij de haalbaarheid van de doelstelling van een Europees aandeel van 20 procent in de wereldwijde halfgeleiderindustrie, en voorstelt om dit te wijzigen naar 20 procent van de productie van geavanceerde en duurzame halfgeleiders.

Wat verstaat de Staatssecretaris onder geavanceerd? Deze leden vragen zich namelijk af of dat juist niet nog lastiger is om te bereiken, gezien het feit dat alleen Samsung en Taiwan Semiconductor Manufacturing Company (TSMC) de meest geavanceerde chips, van 5 nanometer, kunnen produceren en het opbouwen van die capaciteit nog veel lastiger is dan om een aandeel te verwerven in de wereldwijde halfgeleiderindustrie als geheel?

De leden van de GroenLinks-fractie vragen waarom er, met betrekking tot het voorstel om tot een verklaring te komen met een reeks digitale beginselen en rechten, niet wordt ingezet op de verdere verankering van digitale rechten in wetgeving? Is de Staatssecretaris bereid om hier in Europees verband voor te pleiten?